

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

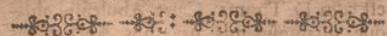
4. De Clericis non Residentibus in Ecclesia vel Præbenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

fuerit. Videatur latius de continentia Clericorum; Bellar. tom. 1. *controvers. de Clericis lib. 1. c. 18. & seqq.*

Illud etiam hic addi potest, quod si quis in Ordinatione ignoraret invincibiliter votum castitatis annexum, vel haberet intentionem contrariam non servandi, talis quidem non teneretur abstinere à conjugio ex voto, sed ex lege Ecclesiastica; & quamvis in hoc posteriori casu eliciendo talem contrariam intentionem graviter peccaret, decipiendo Ecclesiam, non tamen esset invalidè Ordinatus.

Econtra qui invalidè ordinatus esset (ut quia se sinit Episcopum, qui non erat, aut ordinatus baptizatus non fuit) quamvis haberet intentionem votendi castitatem, probabiliter tamen non obligabitur, nisi denuò ordinetur: quia non aliter, quam concomitanter cum Clericatu censetur vovisse, perente ergò principali, perit & accessorium. Videatur Sanchez. d. loc. n. 11. & seqq. Zoëf. h. r. n. 7. & seqq.

TITULUS IV.

De Clericis non residentibus in Ecclesia vel Præbenda.

§. I.

De Residentia Prælatorum.

SUMMARIA.

1. De Residentia Prælatorum monium Concilii Tridentini.
2. Episcopi cum qua licentia abesse possint?
3. Episcopus quamdiu possit abesse sine licentia?
4. Episcoporum illicitum absentium poenæ, an debeantur in conscientia ante sententiam iudicis?
5. Residere tenentur etiam Prælati Episcopis inferiores?
6. An possint abesse per 2. vel 3. menses sicut Episcopi?

Alia Summaria post §. 2.

OMnes Prælatos Ecclesiasticos præsertim Episcopos, eorumque Superiorum ad redidendum in loco sua Præbenda monet Concilium Trid. sessio de his Apostolicis verbis; *ut attendentes & universo gregi, in quo Spiritus sanctus regere Ecclesiam Dei, quæ non quisirvit sanguine suo, vigilent, in quibus laborent, & ministerium suum impleant; implere autem illud se non quam posse fiant, si greges sibi committunt mercenariorum more deserant, & animarum suarum, quarum salutem eorum est manibus à supremo Iudice quirendis, custodia minime negligant certissimum sit, non admittentis excusationem, si lupus ovem devoravit, & pastor nescit.* hæc Trid. Quæ propter ex eod. Concilio d. sess. 6. cap. sess. 23. de Ref. cap. 1.

Not. I. Quòd Episcopus, qui ex magna necessitatis aut utilitatis tempore abesse cupit, debeat causam sua S. Pontifici, vel Archi-Episcopo, vel echi - Episcopo absente seniori Suffraganeo (qui idem Metropolitanus absentiam prædebet) significare, & approbationem scriptis obtinere, nisi tamen per aliquam moram fuerit, vel absentia incidentem aliquod munus & Republicæ officium, scopatus adjunctum, cuius causa tollitur. Ex quibus verbis Trid. videtur, Episcopum, qui simul est Princeps Imperii ad Comitatus vocatus comparari, necesse atur licentiam impetrare, si causa tollitur, vel alias semper solitus sit per se comparari, sicut Archi-Episcopus, Electores Romani Imperij, & similes, absentia non fuerit plus æquo durans Ecclesiæ periculosa. Quæ tamen in usu hactenus præacticatum in similibus præbendis præcipue attendendum.

Not. II. Quod Episcopus possit sine gravi causa ex aqua tamen & sine demerito sui gregis, quod ejus conscientia relinquatur, toto anno per duos vel aliquotum tres menses nullâ perita licentiâ suâ Diœcesi abesse: quia qui aliquantisper tantum abest, juris interpretatione non videtur abesse; dummodò in Festis solennioribus Nativitatis scilicet, Quadragesime, Paschatis, Pentecostes, & Corporis Christi, quibus refici maxime & in Domino gaudere Pastoris præsentia oves deceant, illam absentiam non instituât. Trident. dicit. sess. 23. cap. 1. vers. quoniam autem.

Not. III. Si Episcopus ultra tres menses sine perita licentiâ, & rationabili causa abfuerit, cum præter reatum peccati mortalis fructus sui Episcopatus pro rata temporis absentie suos non facere, sed in conscientia ad fabricam Ecclesiæ, vel pauperibus erogare debere, quamvis alia sententia declaratoria non sequatur. d. sess. 23. cap. 1. vers. si quis autem.

Notand. IV. Quod si absentia Episcopi vel Archi-Episcopi sine licentiâ extensa fuerit ultra sex menses, tunc quartam partem reddituum anni eo ipso amittat, qui ad fabricam Ecclesiæ vel pauperibus illius loci per Superiorem Ecclesiasticum applicatur. Si per alios sex menses in tali absentia perseveraverit, rursus alteram quartam ipso jure amittit, crescente verò contumacia, summus Pontifex hæc de re ultra tres menses per Archi-Episcopum, vel si ipse Archi-Episcopus abfuerit, per Senorem Suffraganeum certiorari debet, sub pœnâ interdicti ingressus in Ecclesiam eo ipso incurrenda. Trid. d. sess. 6. cap. 1. Pœnas hujus c. 1. quia idem Concil. d. sess. 23. c. 1. vers. si quis autem confirmat, & nullipet addit, ut absens pro rata temporis

absentia fructus suos non faciat, videntur ad concordiam illa quarta de fructibus jam perceptis intelligenda; qui sensus, si sit verus, putarem illam saltem moderationem adhibendam, ut ista quarta in conscientia ante sententiam Judicis declaratoriam non debeatur: quia in hoc loco ista sententia non excluditur, & quoad fructus jam perceptos Constitutio est verè pœnalis, secus quoad illos, qui cedunt tempore absentia, hi enim potius causâ deficiente non acquiruntur, quàm omnimodè ex pœnâ amittuntur.

Not. V. Quod etiam Abbates, alique Prælati Episcopo inferiores ad Residentiam in suis Ecclesiis teneantur, ita ut sine licentiâ ab Episcopo, vel Superiore, cui immediate subjunt, obtenta ad longius tempus discedere non possint. Quamvis enim Concilium de illis specialem mentionem non faciat, non tamen est dubitandum, quin & ipsi nomine Pastorum Ecclesiasticorum, & Curatorum Episcopis inferiorum (de quibus Conc. Trid. d. sess. 23. c. 1. vers. eadem omnino. loquitur) comprehendantur, teste Tambur. de jure Abbatum. tom. 1. disp. 14. q. 1. num. 4. & q. 2. num. 2. At verò pœnæ illæ circa amissionem fructuum in Abbatibus non residentibus, propterea locum habere non possunt, quia illi propter votum Religiosæ paupertatis proprios redditus non habent, sed omnia Monasteria acquirunt, quòd ex Abbatis culpa damnificari non debet. c. delictum. 76. de R. l. in 6. c. si Episcopum. 3. causâ. 16. q. 6. unde per alia media Ecclesiastica contra contumaces procedi posset.

Utrum autem tales inferiores Prælati 6 saltem per tres menses sine licentiâ sui Superioris ex rationabili causa abesse possint, sicut Episcopi? vid. Tambur. d. disp. 14. q. 5. ubi imprimis de Abbatibus & Prælatibus ex-

emptis Episcopali Jurisdictione utentibus, affirmativè concludit, de alijs verò Episcopo subditis negativè propter textum Concilij d. sess. 23. c. 1. *vers. eadem omnino*, ubi generaliter statuitur de curatis Episcopo inferioribus, & alijs quibuscunque, qui beneficium aliquod Ecclesiasticum curam animarum habens obtinent, ut quandocunque eos causâ prius per Episcopum cognita, & probatâ abesse contigerit, discedendi licentiam in scriptis, gratisque concedendam ultra bimestre tempus nisi ex gravi causâ non obtineant. Interim non paucos DD. refert Barb. in *Collect. Concil. ibidem n. 67.* qui contra alios docent, per hæc verba Trid. etiam in Parochis non excludi primum bimestre, quo possint ex justa causa sine licentia abesse (qua de re *§. seq.*) id utique multò magis dicturi de Prælati, quorum dignitas major, & absentia non tam periculosa, sicut Parochorum, quibus quotidie incumbit obligatio, Sacramenta perentibus & indigentibus administrandi.

Alij licet curatis inferioribus non concedant bimestre sine licentia propter allegatum Concilij textum, præsertim ibi: *quandocunque eos abesse contigerit &c.* ajunt tamen, textum non esse ita amarè accipiendum, quasi curatus semper debeat esse in compedibus, quin ei concedatur ad aliquot dies, imò ad unam alteramve hebdomadam ex rationabili causa sine alia licentia discedere, dummodò in absentia domesticis negotijs bene provideatur. Barb. de *Offic. Epif. p. 3. alleg. 33. n. 92.* cum citatis ibidem.

Existimo hac in re utpote dubia consuetudini locorum aliquid tribuendum, *juxta vulg. l. si de interpretatione. 37. ff. de L. L.* quamvis enim residentia omnium curatorum sit juris divini, ut satis insinuat

sape d. c. 1. sess. 23. in privo. ita ut curas tuas oves sine justa causa derelinquere non possit, & consequenter hoc per contumaciam immutari nequeat, quæ contra jus divinum nihil operatur: Verum id in Tit. seu generaliter intelligendum est, in specie autem seu hypothesi, quòd v. g. hic v. e. le Prælati justam causam habens sine licentia Superioris ad breve tempus à Monasterio abesse non possit, neque illam licentiam concedere valeret. Quod si alia consuetudo in diocesi circa requisitionem licentiæ Episcopalis quoque observabitur.

§. II.

De Residentia Parochorum aliorumque Curatorum.

SUMMARIÆ.

7. Ad residentiam de jure divino obligantur curam animarum.
8. Sine licentia Episcopi & relicto vicario ab Episcopo approbato Parochi abesse non possunt, si cientes perdunt fructus.
9. Controversia, an Parochus per duos menses sine licentia possit.
10. Negativa verior.
11. Hodie non potest amplius Episcopi dare licentiam, ut Parochus absit multoties casibus.
12. Consuetudo, ut Parochus mensili tempore per duos menses absit, est corrupta.
13. Quid possit consuetudo circa residentiam Parochorum.
14. In necessitate repentina quid sacerdos Parochus faciat.
15. Non sufficit Parochum esse presbiterum, si quam per se ipsum Sacramenta & curam ministrat.

10. Parochus, qui totam curiam per suos Cooperatores exercet, tenetur ad restitutionem fructuum, arbitrio tamen boni viri.
11. Pfror non excusatur à residentia.
12. Ecclesia tamen ab administratione Sacramentorum, si idoneo vicario substituitur.
13. Regule quaedam notabiles observanda ab administrantibus Sacramenta pfroriferis.
14. Quilibet resistere tenentur, qui Canonice cum Parochia habet.
15. Quæ possit remittere obligationem residentie.

16. Matium illorum, qui curam animarum gerunt, residentiam instantissime urget Concil. Trid. sess. 6. de Res. c. 1. & 2. & sess. 23. c. 1. Præcepto enim divino mandatum est omnibus, quibus animarum cura commissa est (verbis utor Concil. d. sess. 23.) ut: suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbisque divini prædicatione sacramentorum administratione, ac bonorum operum exemplo pascere, pauperum altissimi; miserabilium personarum curam paternam gerere. Et in cetera munia pastor alia incumbere, que omnia nequaquam ab eis præstari & impleri possunt, qui gregi suo non invigilant, neque assistunt, sed more mercenariorum deserunt, &c.

17. In specie autem de Parochis seu curatis inferioribus statuit Concil. d. f. 23. c. 1. §. eadem omnino. ut quandocumque eos causa prius per Episcopum cognita & probata abesse contigerit, Vicarium idoneum ab Episcopi dispensatio approbandum cum debita mercedis assignatione relinquunt. discernendi autem licentiam in scriptis, gratissime concedendam ultra bimestre tempus, nisi ex gravi causa non obtineant. Paræ quoque, quam idem Concil. in d. c. 1. si quis autem contra Episcopos non observantes illud decretum constituit, statim in leg. §. eadem omnino. ad curatos inferiores extendit, ita ut & isti præter mortalis peccati reatum pro rata temporis absen-

tia fructus suos non faciant, nec tutâ conscientia, aliâ etiam declaratione non secuti, illos sibi retinere possint, sed teneantur fabrica Ecclesiarum aut pauperibus loci erogare, &c. quod si major fuerit contumacia, liberum erit Episcopo per censuras, aut subtractionem fructuum etiam usque ad privationem procedere, d. f. 23. cap. 1. Porro ex allegatis Concilij textibus

Quær. I. Utrum Parochus saltem per duos menses in anno possit abesse sine licentia Superioris, sicut concessum est Episcopis & Canonicis in eadem. f. 23. cap. 1. Non est paucorum sententia cum Nav. in Man. c. 25. sub. n. 121. constitutionem Concilij ita intelligendam esse, quod Parochus si ultra duos menses abesse velit licentiam Superioris impetrare debeat; ceterum per duos menses singulis annis ex aliqua causa, que Parocho bonâ fide iusta videtur, sine licentia abesse possit. Tum quod Concil. d. l. in §. eadem omnino. inter obligationem residendi, quæ est in Parochis, comparisonem faciat, tum etiam quod id de jure antiquo licuerit. ex cap. præsentium. 7. q. 1.

Alij econtra censentes illam comparisonem inter residentiam Episcoporum & Curatorum tantum quoad penam factam negant, Parochum unquam sine licentia discedere posse, pro quibus melius facit text. Concilij, qui vult à Parochis licentiam exigere, quandocumque eos abesse contigerit, & mox subjungit, quod nec cum licentia Episcopi debeant ultra duos menses, nisi ex gravi causa abesse; atque hanc posteriorem sententiam confirmavit declaratio Card. apud Garc. de Benef. p. 3. cap. 2. num. 23. & quidem sub eo rigore, ut nec per hebdomadam liceat parochi sine obtenta licentia abesse. Quod verò auctorit-

Handwritten text on the flyleaf, including the word 'GEE' and other illegible characters.

authoritate d. cap. presentium. dicitur, de jure antiquo licitam fuisse absentiam duorum mensium sine licentia Episcopi, recte negari potest *c. si quis in Clerico. 7. q. 1. & c. relatum. 4. h. t.* Unde in *d. c. presentium*. nil aliud disponitur, quam quod ob absentiam duorum mensium subeuntente causa aegritudinis aliquis beneficio privari non debeat: nihil autem ibidem dicitur, quod Parochus sine licentia ad duos menses discedere possit. Videatur *Garc. d. c. 2. n. 19. & segg. Barb. de Offic. Par. p. 1. c. 8. n. 58. & segg.*

11 Præterea quamvis olim Parochi cum licentia Episcopi potuerint studiorum causâ etiam per septem annos abesse. *cap. cum ex eo. 34. de Elect. in 6.* hodie tamen post dict. decretum Concil. Trid. id non amplius per Episcopum recte concedi à S. Congregatione Card. decusum refert *Gonzal. ad Reg. 8. Cancell. Gl. 6. n. 351. Barb. in collect. ad d. c. 1. Trid. sess. 23. n. 55.*

12 *Quæritur II.* Utrum consuetudo alicujus loci valeat residentiam Parochorum immutare? *¶* Circa residentiam duo consideranda esse, nimirum I. Obligationem *residendi*, & II. Obligationem *petendi licentiam*: si iusta causa absentia sublit. Obligatio *residendi* in genere, penes eos, qui curam animarum gerunt, nulla consuetudine tolli potest, cum sit jure divino præcepta *Trid. s. 23. de Ref. c. 1.* contra quod jus consuetudo nihil operatur. At verò obligatio *petendi licentiam discedendi* supposita iustâ causâ discessus, cum sit mero jure humano Pontificio introducta, absolute quidem loquendo per contrariam consuetudinem tolli potest; si tamen ex tali consuetudine liceret Parocho notabili tempore ultra duos menses abesse sine licentia Superioris, illa (*juxta tex. in Concil. Trid. d. c. 1. s. eadem omnino.*) corruptela & consequenter invalida foret pro-

pter multa inconvenientia, quæ inde evenirent. Nam Parochi nulla petita licentia Episcopo nullum etiam ab eodem suo Vicario abesse, non improbare audent, obvio curam animarum per longius tempus cum multis periculis committerent. Quod de successu temporis eò res deventura ut Parochi non tantum sine licentia sed multoties etiam sine iusta causa suas desererent & mercenariis committerent.

Sed ut consuetudine licitum sit Parochi per unam vel alteram hebdomadam exire & rationabili causâ, & sine periculo faciendi gregem substituto interea Vicario abesse, non improbare audent, si propter distantiam loci difficultatis Episcopum aditus pro obtinenda licentia habeatur; & ad modicum tempus, si vicarium substitui posse Vicarium pro licentia bitrio etiam sine præsentia Episcopi, pro vicario Parochum, ex recepta consuetudine tradit *Barb. de Parocho p. 1. c. 8. n. 12.* amplius dico, si de consuetudine in loco Parochi etiam per duos menses abesse ex iusta tamen causa, potestatis tolerari: quia per talem consuetudinem videretur declarata illa controversia, quæ in priori quaestione tradidi. Contra quod in dubio jure optima legum interpretatio sit consuetudo *l. si de interpretat. ff. de LL. consentit. Laym. in Theor. lib. 4. tr. 2. c. 6. n. 7.*

Quæritur III. Quid faciendum Parocho, si necessitas tam repentina sit, ut pro obtinenda licentia Episcopum accedere non possit? *¶* Parochum debere potestatem suam quamprimum potest, Episcopum de causa absentia certiorare, ut is de causa cognoscere, & tempus revertendi terminare possit, *Garc. de Benef. p. 1. n. 34.*

Quæst. IV. An Parochus satisfaciatur sua obligationi, si liquidem in parochia præsens, sed omnia per ipsos Capellanos exerceat? *17*
 Parochum teneri saltem aliquoties, & maxime, si Parochiani ipsum in specie petierint, per semetipsum curam & Sacramenta administrare. *cap. relatum. 4. hoc tit. c. cum p. d. e. 30. §. quia verò de Præb.* Cum enim Parochus pro animabus sibi commissis rationem reddere teneatur, sanè ipsemet experiri debet, qualiter in via salutis inchoate sint. Unde notanter Jo. Sanch. *in d. d. 47. num. 7.* hinc inferes, pro dolo & iniquitate, quam malè aliqui Parochi se gerant, Sacramenta nunquam, aut ferè nunquam administrant, & suarum ovium curam mercenarijs committentes, qui cum ut plurimum Sacerdotes inopes & egentes sint, timeri non imprudenter, potius rationem habituros quærendi ab ovibus victim, quam curam medendi infirmis curibus animæ, committere eis studentes, quando respiciendæ & reprehensionis gladio terrentur &c.

Quæst. V. An Parochus ad restitutionem teneatur, si totam curam per Cooperatores exerceat? † Negative respondet Garc. *de benef. p. 2. c. 2. n. 53.* eo quòd in iure curam non reperitur, pœnalia verò extendenda non sint. Contrarium tenet Syl. *de residentia. n. 1. & 6.* Jo. Sanch. *d. l. n. 6.* J. de Graf. *in decis. aur. l. 2. c. 92. n. 17.* nam ex horum doctrina non intelligitur resistere, nisi qui Sacramenta administrant, cum verba accipienda sint cum effectu. Ego hanc posteriorem sententiam sequor verbis (*cap. 4. h. t. & Concilio Trident. sess. 23. cap. 1.*) menti ac rationi legi esse conformiorem & propterea amplectendam, sub hac tamen moderazione: ut ex sola residentia personali, præcisè ad administrationem, credam Parochum sal-

tem medietatem fructuum lucrari: quia experientia constat, quòd Parochianum ex sola etiam præsentia personali magnam utilitatem percipiunt; dum in quacunque necessitate recursum ad Parochum habent, & Sacramenta per Capellanos præsentem Parochum ipsi diligentius administrantur. Præterea in illa parte fructuum, quæ restituenda est, iudicio intervenire debere arbitrium boni viri, ut plus vel minus pro qualitate & gravitate negligentia restituatur. Inò non dubitaverim, quandoque Parochum etiam rarius per se administrantem Sacramenta, ad nullam restitutionem teneri, si reverà comperiat suos Parochianos sufficienter, & fortè melius per Capellanos, quam per se ipsum instrui.

Quæst. VI. An causa grassantis contagionis excuset Parochum à residentia? † Negative fuisse decisum instante S. Carolo Borrichet Parochus pestem fugiens alios idoneos Ministros sui loco substituere vellet, ex Selva refert Barb. *in d. c. 1. Trid. s. ff. 23. num. 60.* quia utique in calamitoso illo statu Parochiani ex præsentia proprii Parochi magnam consolationem habent; is enim cum optimè noscat conditionem suorum subditorum, sine dubio in quotidianis occurrentijs tum circa Sacramentorum administrationem, tum circa alias necessitates repentinas melius per se vel per alium disponenda disponere poterit, quam si ipso absente novus Vicarius ad tam quotidiana pericula constitueretur. † Illud nimis durum esset dicere, quòd Parochus eoque obligetur, ut etiam per se ipsum Sacramenta tempore pestis administrari teneatur, si idoneum Vicarium vel aliquos viros Religiosos habere possit. Non enim videtur mens fuisse Concilij, ut Parochus, qui fortè multum est utilis Parochiæ, cogatur sine necessitate presentissimi vite periculum subire.

Kkk bire.

bire. Dico, sine necessitate, nam si Parochus alios, per quos administrat, habere non possit, tenebitur tanquam bonus pastor vitam suam corporalem, pro vita spirituali ovium sibi commissarum exponere.

Sed advertendum est Parocho, ut tempore pestis in administrandis Sacramentis eautē se gerat, ne ex ipsius præmature obitu plures alii spirituale damnū patiantur. Quare in eum finem aliquas bonas regulas ex Conciliis Medicorum & Theologorum collectas Parochis & Confessariis pestiferorum tradidit Hen. Manigart. *in suis floribus selectis ad fin.* quarum potiores pro utilitate aliquorum, quibus is libellus forsan incognitus est, hic subnotare volui.

19 I. Curandum, ut ex præscripto Medici bona præservativa ad manū habeantur.

II. Tempore pestis non utendum longā veste, quæ protendatur infra genū, nec quæ sit ex materia pilosa, ad quam venenum facilius recipitur.

III. Non visitentur ægroti manē vel saltem non nisi sumpto jentaculo. Si necessitas urgeat jejuno stomacho ægrum adire (quia is morbus dilationem non patitur, nocet parvula mora) apponatur ad nares parum Theriacæ, strophium aceto tinctum, vel aliud præservativum applicetur.

IV. Cauterium à chyrurgo factum & Medici experientia, optimum esse præservativum docent.

V. Confessarius audiat ægrum à longē, & si fieri potest, curet, ut accedat ad fenestram, vel ad portam, aut ad hortum, & semper stet ab illa parte, ubi ventus flat versus ægrum.

VI. Si æger non possit se movere & pastor seu Confessarius domum ingredi cogatur, stet quinque aut sex pedibus à lecto ægri retrō caput ipsius, jubeat ut æger vertat faciem versus aliam partem: nec moveantur te-

gumenta lecti: curet super lateres vel mades accensos igne in medio cubiculo positis infundi acetum ad fumiandum, & acetum & ægrotum sit aliquis ignis vel carnes accenti; caveat autem, ut nunquam inter ignem & ægrotum.

VII. Si æger non possit alē loqui, Confessarius debeat propē accedere, & se majori periculo exponere, non emens se, ut omnia peccata audiat, sed potest dare ægrum, ut statim de uno vel altero peccato in particulari & de omnibus aliter nere se accuset, quia in tanto periculo requiritur confessio materialiter interge-

VIII. Si plures jaceant in eodem cubili ægroti, qui propter instans mortis periculum singuli separatim confiteri non possunt, debent omnes simul absolvi (sicut fit in conflictu vel naufragio) forma hæc: *Ego vos absolvo &c.* dummodo unum vel alterum peccatum palam committitur, quod sine scandalo vel notabili materia confiteri possunt, vel si nullam specie exprimere valeant, generalem confessionem faciant aut signa peccatorum edant.

IX. Confessarius recedens à peccatore purget se & vestimenta sua, Albam caput & Stulam & corporale per ignem & aquam aliquam, vel per asperionem & aquam frigidam, quæ veneno plurimum nocentia dicitur.

X. Pro cautela Parochorum placet scribere verba Pauli Laym. *lib. 2. tit. 2. c. 3. n. 3.* quæ etiam habentur apud Major. *in 4. dist. 23. q. 1. Barb. de P. p. 2. c. 17. n. 15.* Cavere, inquit, Parochus, ne dum pestis tempore non graviter indigentis spirituali consilium intendit, plures alii exprobrati cubitu graviolem jacturam spirituali patiantur. Quare si solus sit, non

habet cum vitæ suæ periculo Sacramenta, quæ non admodum necessaria sunt, vel secundum se, ut extrema unctio (quæ quælibet tempore pestis conferenda sit dictum in *Man. Paroch. p. 2. c. 4. n. 4.*) vel in respectu personarum, quarum bonum statum Confessarius probabiliter cognitum habet, quia nuper earum confessiones exciperat. Denique quotiescunque ab aliqua persona, quam verisimilibus conjecturis sacerdos credit non habere conscientiam peccati mortalis, vel contritionem rectè ad moriendum dispositam esse, *probabiliter* timetur periculum contagionis, in tali casu majus bonum publicæ necessitatis præferendum privatæ alicujus utilitati.

Quæritur VII. Qualiter residere teneatur, qui præter canonicatum Cathedralis Ecclesie etiam Parochiam obtrinet? Resp. Nihil legitime obtentum sit, ut in Parochia per Vicarium deserviat, personæ residentia faciendæ erit in Parochia ob favorem curæ animarum. *Consil. Pij V. cupientes*, & Canonicus taliter curam exercens, habebitur pro præsentem etiam quoad distributiones quotidianas, *Trid. sess. 22. de Res. c. 3.* si tamen Parochia fuerit Canonicatui unita, si autem ex dispensatione (quæ utpote contra jus est strictioris interpretationis) acquisita, habebitur Canonicus curam exercens solum pro præsentem quoad fructus annuos, non distributiones *d. Bulla. cupientes. Barb. de Offic. Episc. alleg. 53. n. 127. Cons. de Benef. p. 3. 6. 2. n. 179.*

Quæritur VIII. Cum residentia curatorum de jure divino sit, quomodo relaxari poterit? Resp. Esse tantum juris divini in thesi & regulariter, in hypothese verò & singulis circumstantiis frequenter dari ab hac regula exceptionem, si modo per idoneum Vicarium curæ provideatur, & quidem circa absentiam perpetuam vel diuturnam, exceptionem

legitimam declarare ad S. Pontif. pertinet, circa brevem v. g. aliquot mensium, etiam ad Episcopum. Vide *Laym. in Theol. mor. lib. 4. tit. 2. c. 6.*

§. III.

De Residentia obinentium simplex beneficium, & Canonicorum Cathedralium Ecclesiarum.

SUMMARIUM.

22. Residere tenetur quis etiam in beneficio simplici de jure, secus de consuetudine
23. Canonici Cathedralium Ecclesiarum tenentur ad Residentiam
24. Canonicatum fructus quotuplices?
25. Canonici absentes aliquando fictione Juris habentur pro presentibus.
26. Canonicis conceditur absentia 3. Mensium etiam absque causa.
27. Residens non habetur, qui non frequenter Ecclesiam.
28. Canonici absentes ex quibus causis habeantur pro presentibus?
29. Canonicus aliquis esse an possit in 2. locis sine dispensatione, & qualiter teneatur residere.
30. Canonici absentes, quibus in casibus lucretur etiam distributiones, & n. 32.
31. Canonicus Parochus quando censetur presens in Choro.
33. Canonicus legens missam tempore horarum Canc. an percipiat distributiones?
34. Canonicus absens 3. mensibus an lucretur distributiones?
35. Distributiones à Canonicis absentibus non perceptæ quorsum applicentur?
36. Fructus grossi an accenseantur fructibus annuis, vel distributionibus quotidianis?

Quamvis de jure omnia beneficia etiam simplicia, & quæ curam animarum nullam habent, requirant personalem residentiam. *cap. fin. de Rescriptis in 6.* de consuetudine tamen universali introductum esse, quod in beneficiis simplicibus non sit necesse personaliter residere, sed beneficiatus possit etiam per substitutum deservire, cum pluribus alijs testatur *Garc.*

de Benef. p. 3. cap. 2. n. 3. Vallen. h. t. n. 3. & 4. unde qui Capellaniam obtinet, ratione cuius tenetur in certa Capella vel Altari missas dicere, poterit ad istas missas legendas alium constituere, dummodò in ipsa fundatione specialiter cautum & expressum non sit, quòd ipsemet beneficatus per se missas legere debeat: tunc enim non excusabitur, nisi propter iustum & legitimum impedimentum, &c.

23 Canonici Cathedralium Ecclesiarum, licet curam animarum non habeant, nihilominus ex natura sui beneficii ad residendum in loco sui canonicatus tenentur, ita ut ultra 3. menses à suis canonicatibus abesse non possint, & contra facientes præterquam, quòd fructus pro rata temporis absentiae suos non faciant, insuper primo anno mediâ parte, secundo anno omnibus fructibus, etiam quos causâ residentiae jam fecerunt suos, eo ipso privantur. Trid. sess. 24. de Ref. c. 12.

Porro circa residentiam Canonicorum plures non inutiles, & quotidianæ difficultates occurrunt, quas antequam resolvam, ad meliorem intelligentiam duo prænotanda sunt.

24 Unum est, quòd reditus Canonicatum sint in duplici differentia: alii enim sunt *fructus annui*, qui dantur propter annuam residentiam in loco canonicatus; alij vero sunt, qui dicuntur *distributiones quotidianæ* seu *presentiæ*, & dantur propter singulas presentias in choro & divino officio, inde in Concil. Trid. sess. 21. de Ref. c. 3. & sess. 22. de Ref. c. 3. statuitur, ut in Ecclesiis tam Cathedralibus, quàm Collegiatis, in quibus nullæ sunt distributiones quotidianæ, vel ita tennes, ut versimiliter negligantur, tertia pars fructuum & quorumcumque proventuum tam dignitatum, quàm canonicatum separari debeat, & in

distributiones quotidianas converteri, & ter illos, qui divino officio interdunt, & di juxta proportionem ab Episcopo (tanquam Sedis Apostolicæ delegato, in quo capitulum vel aliqui Canonici exempti) faciendam.

Alterum prænotandum est, quòd Canonici sæpè justam causam habeant, ob quam in loco Canonicatus adesse non possunt, nihilominus fictione juris presentes esse fiantur; Imò aliquando ista causa specialiter in iure expressa, & privilegia ex illis absens Canonicus non tantum presente in urbe, sed etiam pro interitu ut loquuntur, divinis officis habeat, consequenter præter fructus annuos in absentia distributiones quotidianas habet. His ita prænotatis:

Quæritur I. An aliqua justa causa habeatur, ut Canonicus possit tribus menses per annum à sua residentia abesse, superius de absentia Episcopi dictum. Magis communiter receptum est, quòd trimestre esse Canonicis à iure constitutum quasi pro aliqua animi relaxatione & absentia semper in uno eodemque loco, si gravis fiat, idèòque ad hanc absentiam que justam causam, neque licentiam Episcopi desiderari; pertinebit tamen ad Episcopum providere, ut Canonici suam absentiam ita moderatè instituant, ne simpliciter melior pars Canonicorum in totali absentia abstitit, & ita Ecclesia divini officio privetur. Zerolla in Praxis Episcopi part. 1. V. *privatio. v. q. quartum. bium.* Non obstat, quòd Episcopus quidem duobus mensibus sine ratione causa possit abesse, per textum in Concil. Trid. d. sess. 23. de Reform. c. 1. *verum tamen autem ibi: ut id ex aqua causatur, & absque ullo gregis detrimento quòd abscedentium conscientia*

quia Episcopi absentia propter officium pastorale, & administrationem universitatis magis necessaria est, quam Canonico-

Quæritur II. Utrum pro Residente haberi debeat, qui quidem in civitate præsens est, sed nunquam Ecclesiam frequentat? *Res.* De iure Concilii Trident. ad residentiam Canonico requiri non tantum, ut in civitate præsentem sint, sed etiam ut divina officia & quidem per se, non per substitutos præsentent, sicut habetur in sæpe dictis. *c. 12. sess. 24. de Refor.* attamen quoad illud prædictum, quod Canonici per se debeant in Choro psallere & cantare, contrariam consuetudinem non esse irrationabilem censet *Lexicon in Animal. juris Pontif. h. t. sub. n. 29.* in decantatio & psalmodia tantò peritius intrinatur.

Quæritur III. Utrum ex qualibet gravi causa absens Canonici ultra tres menses debent haberi pro Residente? *Res.* Distinguentem esse inter causam necessitatis, & utilitatis. Si causa sit necessitatis, propter quam residentia moraliter sit impossibilis, vel saltem admodum periculosa, v. g. propter inimicitiam insidias hostiles, pestem &c. factus est expeditum, quod ob tales causas absens Canonici fictione Juris pro Residente habeatur, & ad minus fructus annuos lucratur.

Si autem ex causa utilitatis aliquis absit, distinguendum est, an sit utilitas privata, vel an utilitas Ecclesiæ? Absens ex utilitate privata ad promovendum suum prædictum commodum, instituendam œconomiam in bonis suis &c. non habebitur pro Residente, licet dispensationem de non residendo à summo Pontifice obtinuerit, nisi specialiter etiam super perceptione fructuum fuerit cum eo dispensatum; aliàs enim talis dispensatio solum operabitur, ut ab-

sens Canonici ad residentiam urgeri, vel suo beneficio privari non possit. *Pet. Rebuf. in Praxi benefic. tit. dispens. de non residendo. n. 60. Gloss. in c. relatum. 4. in V. Prælatorum. h. t.* Unde & Canonici ingredientem religionem non lucrari fructus annuos, qui cedunt tempore Novitiatus, neque à Monasterio post Professionem, vel ab ipso Canonico post regressum ex Monasterio peti posse, docet *Garc. de Benef. p. 5. c. 2. n. 341.*

Habebitur autem pro Residente, qui abest pro utilitate sui Canoniciatus, vel Ecclesiæ Cathedralis ad tuenda, vel prosequenda Jura ejus. *c. ex parte. 13. h. t.*

Item quia Episcopus potest habere secum duos Canonicos, qui ipsi in gubernanda Diocesi collaborent, qui Canonici, quamvis nunquam Chorum frequentent, habebuntur tamen pro Residentibus saltem ad lucrandos fructus annuos. *c. de catero. 7. c. ad audientiam. 15. h. t.*

Similiter etiam pro Residente habebitur, qui in aliquo Gymnasio, Universitate (non autem in villa, vel loco privato, ubi nullum vel modicum est literarum exercitium) cum licentia Episcopi studuerit, vel docuerit. *c. relatum. 4. & c. tuæ fraternitatis. 12. h. t. c. fin. de Magistris.* Imò licentiam Episcopi potius de honestate, quam necessitate petendam esse, atque idem obtinere in omnibus casibus, in quibus jus ipsum reputat legitimam causam absentie, docet *Garc. d. c. 2. n. 94. & seqq.*

Quæritur IV. Quanto tempore teneatur ad residendum, qui in duabus Ecclesiis Cathedralibus Canoniciatus habet, cum utique non possit uno anno in utroque Canoniciatu. 9. mensibus residere? *Res.* Supposito, quod conformiter Concil. Trid. *sess. 7. c. 4. sess. 24. de Ref. c. 17.* & per ea, quæ tradit *Fagn. in c. cum jam dudum. 18. de Præbendis.*

benedis. n. 13. & seqq. Gonzal. ad Reg. 8. Cancell. Gloss. 15. n. 15. cujus dicta inferius in Tit. de Præbend. sub. n. 68. referemus, duo Canonicatus propter personalem residentiam novem mensium sunt incompatibilia beneficia, eos absque dispensatione Apostolica habere non licebit. Vid. tamen Gonz. c. 4.

Si igitur aliquis dispensationem ad duos Canonicatus impetraverit, & ea talis sit, ex qua dispensatus possit uno anno utriusque Canonicatus fructibus gaudere (quæ clausula in rescripto exprimi debet, aliàs dispensatio hæc contra jura illam non includet, sed tantum operabitur, ut dispensatus gaudere possit fructibus illius Canonicatus, in quo maluerit 9. mensibus residere. Vid. Rebus. *in d. t. dispensatio de non residendo*) tunc attendendum erit ad particularia locorum statuta & consuetudines. In quibusdam enim Cathedralibus Ecclesiis quatuor, in quibusdam quinque, vel sex menses pro residentia assignantur. Similia itaque statuta & consuetudines, ex quibus minori tempore, quam 9. mensibus residetur, intelligi debent de illo casu, quo quis ex dispensatione habet duos Canonicatus, aliàs autem Concil. Trid. *d. sess. 24. c. 12.* omnibus statutis & consuetudinibus derogavit, quæ minorem, quam 9. mensium residentiam exigunt. Docent quidem nonnulli cum Zypæo *in Annal. Jur. Pontif. h. t. n. 13.* residentiam Canonicorum post Concilium per contrariam consuetudinem immutari posse, eò quòd non sit juris divini, sicut residentia Prælatorum: neque obstat illa clausula Trident. omnis consuetudinis derogatoria; cum DD. similes clausulas interpretari soleant de consuetudine præterita, ante legem contrariam existente, non de eà, quæ postmodum de novo introducta, aut confirmata est, vel quæ non est generalis, sed

particularis alicujus loci: *arg. c. 1. de Constit. in 6.* & huic ipsi derogationi ratio ex mero jure positivo proveniente per vim consuetudinem derogari valet, quia nullà consuetudo subsistit, nisi rationabilis. *c. fin. de Consuetud. ibidem ad rationem Canonicorum absentiam rationabilem causam requirit Covar. 3. Var. Res. c. 13. num. 9.* ne talis consuetudo piæ Fundatorum intentioni minime conveniat.

Aliud judicium est, si propter mentis cecitas quis à residendo excusetur, enim consuetudinem vel statutum huius Congregatio Cardinalium Concil. interpretum, vi cuius conceditur alicui Canonico, vel beneficiato, qui per quatuordecim annos semper diligenter interfuit, ut is imposterum tanquam emeritus aliam amplius præsentiam obligetur, dum fructus annuos ac distributiones quotidianas lucretur *Garc. de Benef. num. 344.*

Quæritur V. Quandonam absentes tantum pro residentibus, sed inter interessentibus divino officio habentibus & distributiones quotidianas lucretur. Si absens à Choro saltem in urbe præsentis sit, habebitur pro interessente, quòd si iusta causâ necessitatis vel utilitatis absuerit, dummodò utilitas merè privata non sit, sed Ecclesiæ. Unde omnes, quos infirmitas, senium, injusta captivitas, aut interdicti communicatio, vel alia corporalis necessitas impedit, si in urbe præsentis sint, præsentibus in Choro reputabuntur. *c. 1. in 6.* dummodò aliàs soliti fuerint in Choro frequentare: quia si sani non interfuisent, non censeretur infirmitas dicitur absentia.

Quòd si autem Canonici non tantum in Choro, sed etiam à civitate absint, quæ

quam absentia causam allegare valeant. tamen illa causa specialiter de jure vel consuetudine ad percipiendas distributiones quotidianas privilegiata fuerit, habentur quidem pro residentibus, sed non pro presentibus in Choro, sicut distinguit Covar. Var. Resol. lib. 3. c. 13. n. 8. Garc. d. loc. n. 349.

11. Sed ex tali causa specialiter privilegiata pro incrementibus habentur omnes Canonici, qui parochias suis canonicatibus incorporatas possident, & ibidem curam animarum per se ipsos exercent. Trid. sess. 22. de Ref. c. 3. Dico, si parochia Canonici incorporata sit: nam si Canonicus habet parochiam, & in ea parochum egerit, lucrabitur quidem fructus annuos sui Canoniciatus, sed non distributiones: quia dispensatio super duobus beneficiis incompatibilibus est contra jus, & consequenter hinc interpretationis. Barb. de Offic. & potest. Episc. alleg. 50. n. 127.

12. Pro presentibus in Choro etiam habentur comparantes ad generale Concilium, ut ex Concil. Constant. sess. 14. tradit Rebus. loc. supra cit. n. 34. quod privilegium alij communiter etiam ad eos, qui Synodo Provinciali vel Diocesana interfunt, extendunt apud Barb. d. loc. Item speciali privilegio pro interestibus haberi Inquisitores hæretice pravitatis, poenitentiariorum in Ecclesiis Cathedralibus constitutos, cum publicas confessiones audiunt, & Auditores Rotæ Romanæ refert Ricc. in Praxi aurea. p. 3. regulat. 390. & seq.

13. Quæritur VI. Utrum distributiones lucratur, qui eo tempore, quo in Choro officium peragitur, vel Horæ cantantur, ipse missam legit? Negativè declaratum esse à Cardinalibus, attestatur Garc. d. l. n. 398. nisi ex jussu Superioris Missa celebrata sit. Interim tamen in multis locis ex consuetudine contrarium practicari refert idem Garc.

& Zypæus in Annal. b. t. n. 31. Declaratio Cardinalium videtur potissimum fundari in ipso text. Concil. Trid. sess. 24. de Refor. c. 12. ex quo Canonici jubenter per se, & non per substitutos divina peragere; hoc autem rigore per consuetudinem mitigato (ut supra in quæst. 2. dictum) etiam hæc consuetudo, de qua in presenti quæstio, non est intolerabilis.

34. Quæritur VII. An Canonici absentes 3. mensibus sibi à jure concessis sicut, nihilominus lucrantur fructus totius anni, ita etiam lucentur distributiones quotidianas? Negativè à sacra Congregatione Cardinalium decisum esse ait Zerolla d. l. v. primum dubium. nam licet absentia 3. mensium sit inculpabilis, & à jure permessa, non tamen est specialiter ad lucrandas distributiones privilegiata.

35. Quæritur VIII. Quorsum applicanda sit illa portio distributionum, quam absentes Canonici non percipiunt, an in fabricam Ecclesiæ impendi, vel pauperibus distribui, aut presentibus Canonici accrescere debeat? Concil. Trid. sess. 22. cap. 3. voluit, tales distributiones vacantes fabricæ Ecclesiæ, vel alteri pio loco arbitrio Ordinarij applicari; sed quia Concil. ibi loquitur de illis distributionibus, quæ noviter ex tertia parte fructuum deductæ sunt, plerique DD. existimant, aliud obtinere in distributionibus antiquis, quæ ex fundatione debentur Canonici, ut hæc, si ab aliquibus absentibus neglectæ fuerint, debeant presentibus accrescere juxta Gloss. in Clement. 2. in v. pars dimidia. de Etate & qualitate & c. Aliter verò distinguunt. Garc. in d. c. 2. n. 444. quod nimirum attendendum sit, an certa & determinata portio cuilibet Canonico in Choro presentibus assignata sit, e.g. pro missa medius florenus, pro singulis horis Canonici aliquot grossi & c. vel an in genere aliqua

aliqua massa seu quantitas inter presentes Canonicos distribuenda sit? Priori casu censet portionem absentium apud Ecclesiam remanere, vel alteri pio loco applicandam esse: posteriori verò presentibus accrescere. Sanè quantum investigare potui, neutra ex istis sententijs habet singularia fundamenta, ex quibus impugnari vel probari possit, sed utraque est plurimum divinatoria, & ex verosimili æquitate ac conjectura voluntatis Conc. Trid. desumpta, quapropter opinor deficientem clarâ juris decisione consuetudinem singulorum locorum attendendam esse.

36 *Queritur* ultimò. An illi fructus, qui alicubi fructus grossi, alicubi victualia vocantur, & de frumento, vino, piscibus, aut similibus rebus certis anni temporibus inter Canonicos dividuntur, sint annuerandi fructibus annuis, vel distributionibus quotidianis? *xy. Quamvis in c. un. h. t. m. o. distributiones quotidianæ victualia appellantur, & in c. de cetero, 7. h. t. victualia illis denegentur, qui actu divinis non interfunt; nihilominus si ita usu in aliquo loco receptum sit, ut prædicti fructus æqualiter inter residentes Canonicos sine respectu ad singulas in Choro præsentias distribuuntur, potius fructibus annuis, quam distributionibus accensendi erunt, & consequenter qui fructus annuos, etiam istos lucrabitur Gloss. in Extrav. un. Ne sede vac. Quar. summa Bull. V. Residentia.*

—•••••—
TITULUS V.
De Præbendis & Dignitatibus.

Materiam de Præbendis, quæ Ecclesiarum ministris debentur, amplissimam hic aggredimur, non quidem

eam secundum omnem suam latitudinem dignitatem tractaturi, sed quantum ad factis videtur. Plura investigari poterunt apud Autores, qui hæc de re plenè descripserunt, inter quos est Nicolaus Gonzales in Tract. de Beneficiis. Gonzalez. ad 8. Cancell. Rebuffus in Praxi beneficiorum. Flam. Paritius de Resignatione beneficiorum, & alij per decursum citandi.

Omnis quidem perceptio reddituum ecclesiasticorum in genere Præbenda dicitur test à præbendo, seu tribuendo, tametsi perceptio laico competat propter ritium etiam temporale, & ad certum tempus, ut advocato Ecclesie, vel alteri ali seculari. Barb. in Collect. DD. ad hujus tit. n. 3. & seqq. Valen. hoc in num. 1. at verò in propria & stricta legatione Præbenda solum pro beneficio ecclesiastico accipitur. Sit præinde

§. I.

Quid & quotuplex sit beneficium

1. Beneficium quid? & explicatur singulae eius particule.
2. Differentia inter pensiones & beneficia.
3. Beneficium non potest conferri à laico, nisi ex præscriptione.
4. Dignitas, Personatus, Officium quid?
5. Beneficia alia curata, alia simplicia.
6. Beneficia collativa, patronata, electiva, regularia.

Beneficium Ecclesiasticum congruè scribi potest, quod sit jus perpetuum ad percipiendos redditus Ecclesiasticos in ratione spiritualis officii Ecclesiastici, & per se ab Ecclesiastica collatum.

Dico I. Beneficium esse jus ad percipiendos redditus Ecclesiasticos: ut dicitur à Canonica, quæ simpliciter sic tantum est jus habendi sedem in Choro & vocem in Capitulo: nam si quis